

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	M. Leeuwis	Datum	20 september 2018
Doorkiesnummer	030 – 28 60580	Ons kenmerk	5545854
E-mail	m.leeuwis@utrecht.nl	Onderwerp	Minima Effectrapportage en Inzet extra gelden armoede-aanpak
Bijlage(n)	1, Minima Effectrapportage	Beleidsveld	Werk en Inkomen

Geachte leden van de raad,

In het coalitieakkoord 'Ruimte voor iedereen' kiezen we ervoor om een flinke impuls te geven aan de armoede-aanpak in Utrecht. Hier zijn extra gelden voor vrijgemaakt. Bij de bespreking van de voorjaarsnota is toegezegd na de zomer een voorstel te presenteren hoe wij deze gelden willen inzetten.

Armoede-aanpak in Utrecht

Op 10 december 2015 nam de gemeenteraad deel 1 van de nota 'Utrecht Inclusief: Vernieuwing armoede-aanpak' aan. Eind 2016 volgde daarop het tweede deel. In deze brief gaan we in op bijstellingen binnen de huidige aanpak in 2019. Vanaf het najaar starten we met het vormgeven van een nieuwe nota. Dit doen we samen met inwoners, ervaringsdeskundigen, partners en bedrijven. Medio november vindt daarvoor een stadsgesprek over armoede en schulden plaats.

Met de armoede-aanpak werken we aan het kunnen rondkomen en meedoen van alle Utrechtse inwoners en daarmee aan het voorkomen van schulden. Ook hebben wij de afgelopen jaren flink ingezet op het vereenvoudigen van de armoede-aanpak, het laten aansluiten van regelingen op de leefwereld van inwoners en het beter bekend maken van de verschillende ondersteuning aan inwoners. Ook is het aantal regelingen verkleind en zijn bestaande regelingen laagdrempeliger geworden door begrijpelijke informatie en korte aanvraagformulieren. Over de inzet op bekendheid van de regelingen hebben we u geïnformeerd in brief [4993645](#).

Deze inzet heeft geleid tot een stijging van het gebruik van de regelingen die u onder andere in de [Armoedemonitor 2017](#) en in de jaarstukken van 2017 kunt terugzien.

Minima Effectrapportage 2018

De ondersteuning en regelingen voor inwoners in armoede en de uitgaven veranderen continu. Daarom blijven we in gesprek met verschillende inwoners, partners en ervaringsdeskundigen om hun ervaringen op te halen en maken we gebruik van data over bijvoorbeeld het gebruik. Daarnaast heeft het Nibud een Minima Effectrapportage 2018 (MER) opgesteld. Dit rapport geeft antwoord op de vraag hoe goed of slecht Utrechtse huishoudens met een laag inkomen kunnen rond komen en (financieel) mee doen.

In de MER 2018 hebben we een aantal groepen nader laten onderzoeken, naar aanleiding van wensen van partners en ervaringsdeskundigen in de stad en vragen van de gemeenteraad naar aanleiding van de vorige MER.

Burgemeester en Wethouders

Datum 20 september 2018
Ons kenmerk 5344545

Zo zijn we met Stedelijk Overleg Lichamelijk Gehandicapten Utrecht (Solgu) en ouderen belangenbehartigersorganisatie Cosbo in gesprek gegaan over de invulling van zorghuishoudens in de MER. Ook hebben we naar aanleiding van uw opmerkingen aandacht besteed aan ouderen met een onvolledige AOW. Tot slot hebben we ook huishoudens met een inkomen van 150% van het sociaal minimum laten onderzoeken.

Het Nibud geeft aan dat het Utrechtse beleid een positief effect heeft op de bestedingsruimte van inwoners. Zonder regelingen als de U-pas, U-polis en de individuele inkomenstoelage zouden er bij meer huishoudens tekorten ontstaan en de bestaande tekorten groter worden. Het Nibud wijst er ook op dat de tekorten die bij sommige huishoudtypen ontstaan niet door gemeenten kunnen worden opgelost. Daarvoor is inkomensbeleid nodig, wat voorbehouden is aan het rijk.

Andere opvallende resultaten uit de MER zijn:

- Behalve stellen met kinderen op het voortgezet onderwijs kunnen alle huishoudtypen de meest noodzakelijke uitgaven betalen.
- Niet alle huishoudtypen hebben voldoende inkomen om mee te kunnen doen.
- Stellen met kinderen op het voortgezet onderwijs zijn financieel het meest kwetsbaar en hebben het meeste last van de armoedeval.
- Huishoudens onder de AOW-leeftijd met een zorgvraag houden niet op alle inkomensniveaus voldoende over om mee te kunnen doen.
- Alle onderzochte huishoudens boven de AOW-leeftijd hebben voldoende inkomen om het restpakket te betalen.

De uitkomsten van de MER 2018 hebben wij met verschillende partners en ervaringsdeskundigen in de stad besproken. We hebben hen gevraagd wat er nodig is om de groepen inwoners te ondersteunen die niet goed rond kunnen komen. In bijlage 1 vindt u de MER 2018.

Armoedeval

Uit de MER 2018 blijkt dat meer inkomen niet voor elk huishoudtype leidt tot meer bestedingsruimte. Dat geldt vooral voor gezinnen met kinderen op het voortgezet onderwijs. Deze gezinnen krijgen als een of beide ouders werk vinden vaak te maken met een armoedeval. Een armoedeval is de onwenselijke situatie dat het soms financieel gunstiger is om geen werk te zoeken.

Voor een groot deel komt de armoedeval door inkomensgrenzen van landelijke regelingen, zoals bij de zorgtoelage en huurtoelage. Een inkomensgrens betekent namelijk dat degene die er net boven zit buiten de boot valt. Zowel de regering als wij vinden dat de armoedeval zoveel mogelijk beperkt moet worden. De huurtoelage wordt daarom door het Rijk aangepast, zodat de armoedeval vermindert. In het regeerakkoord is ook aangekondigd dat het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid met gemeenten in gesprek gaat om verdere mogelijkheden voor het verkleinen van de armoedeval te verkennen. Wij gaan hier graag op in, maar gaan ondertussen zelf ook aan de slag met dit vraagstuk.

Inkomensgrenzen in het Utrechtse armoedebelief dragen soms ook bij aan de armoedeval. U heeft met de motie 'We weten wat werkt' (2017/220) opdracht gegeven om te zoeken naar de mogelijkheden om de armoedeval te verkleinen, deze maatregelen uit te voeren en te delen met andere gemeenten. Wij hebben deze motie overgenomen, omdat wij met u delen dat de armoedeval onwenselijk is en dat dit zoveel mogelijk beperkt moet worden. We zijn daarom met een aantal gemeenten in gesprek gegaan over de uitkomsten van de verschillende lokale Minima Effectrapportages. Daarbij bespreken we welke mogelijkheden we zien voor het beperken van de armoedeval, zonder het aanvraag- en uitvoeringsproces moeilijker te maken.

We vinden het verontrustend dat stellen met kinderen op het voortgezet onderwijs zelfs niet rond kunnen komen bij een inkomen van 150% van het sociaal minimum, dat is bijna een modaal inkomen. Deze groep heeft het meest last van de armoedeval. Vanuit het Rijk wordt hier het één en ander al aangedaan wat er voor zorgt dat het tekort minder wordt. Per januari 2019 gaat de kinderbijslag structureel omhoog met €250 miljoen. Per januari 2020 gaat het kindgebonden budget met €500 miljoen omhoog. Over de armoedeval bij met name deze groep inwoners gaan we graag met het Rijk in

Burgemeester en Wethouders

Datum 20 september 2018
Ons kenmerk 5344545

gesprek. Ondertussen wijzen we deze inwoners en professionals in de stad actief op de mogelijkheden voor maatwerk bij de U-pas. Ook vragen we de verschillende partners rond de U-pas om extra aandacht te hebben voor deze inwoners, bijvoorbeeld bij de inzet van solidariteitsfondsen (zoals omschreven in [brief 5344545](#) van 11 juli 2018).

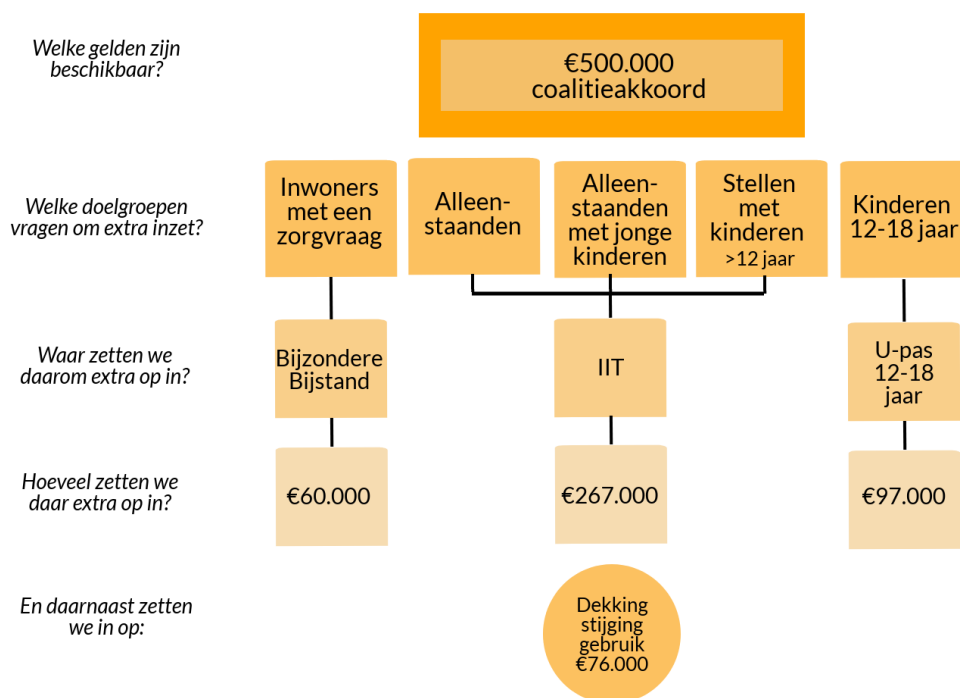
Huishoudens met een zorgvraag

In deze MER heeft het Nibud gebruik gemaakt van de aangepaste profielen voor zorghuishoudens, in overleg met Solgu, Cosbo en de Armoedecoalitie. Daardoor is duidelijk geworden dat huishoudens onder de AOW-leeftijd met een zorgvraag moeilijk rond kunnen komen en mee kunnen doen. Deze huishoudens hebben veel baat bij de U-polis en de Regeling Tegemoetkoming Zorgkosten. Zij zouden nog meer gebaat zijn bij een extra compensatie van specifieke kosten die niet door de U-polis of de Wmo worden vergoed.

Het voorstel

De MER geeft een duidelijk beeld welke groepen inwoners niet of moeilijk rond kunnen komen of in een armoedeval terecht komen. Met de extra gelden willen we vooral deze groepen inwoners tegemoet komen, maar we willen ook een aantal aanpassingen maken naar aanleiding van de verschillende gesprekken die we gevoerd hebben en ervaringen en data van de afgelopen jaren. We maken ook ruimte om stijgingen in het gebruik van regelingen op te kunnen vangen. Zo zien we dat het gebruik van de U-pas en de individuele inkomenstoeslag het afgelopen jaar flink is gestegen.

De aanpak naar aanleiding van de MER en de gesprekken met de stad betekent concreet het volgende:

Figuur 1: Inzet extra gelden armoede-aanpak 2019

We stellen het volgende voor:

Datum 20 september 2018
Ons kenmerk 5344545

- We verhogen de Individuele inkomenstoeslag (IIT) voor alleenstaanden van €200 naar €225.
- We bouwen de IIT voor alleenstaanden met jonge kinderen niet af naar €0¹, maar naar €50.
- We introduceren een glijdende schaal binnen de IIT voor stellen met kinderen op het voortgezet onderwijs.
- We verhogen het U-pastegoed voor kinderen van 12-18 jaar van €325 naar €385. Daarmee hebben alle kinderen in deze categorie ook de mogelijkheid eenmaal een laptop aan te schaffen.
- We maken de U-pas mogelijk voor alle volwassen inwoners die gebruik maken van de Wsnp of een minnelijk schulddienstverleningstraject.
- We maken de maatwerkmogelijkheden voor de U-pas expliciet duidelijk in de verordening, zodat inwoners die bijvoorbeeld structureel hoge zorgkosten hebben ook een U-pas kunnen aanvragen.

Tegelijk met deze brief zijn de bijbehorende raadsvoorstellen aan uw raad aangeboden.

We beperken daarnaast de armoedeval door de bijzondere bijstand:

- uit te breiden met mogelijkheden voor het verlenen voor medische kosten, en;
- een vrijlating van 5% van het inkomen uit werk toe te voegen bij de draagkrachtberekening en we houden meer rekening met individuele uitgaven.

Nieuwe nota Armoede en schulden

Naast deze extra gelden vanuit het coalitieakkoord zijn er vanuit de Rijksoverheid ook nog extra gelden voor armoede en schulden beschikbaar. De inzet hiervan nemen we mee in de stadsgesprekken die we voeren in aanloop van de nieuwe nota. De nota 'Utrecht Inclusief: Vernieuwing armoede-aanpak' geldt tot 2020. We hebben er echter voor gekozen de nieuwe nota al eerder op te stellen. Deze nota sturen we in het voorjaar van 2019 toe aan de gemeenteraad. Uit eerste signalen uit de stad hebben we al enkele ideeën gehaald voor een mogelijke inzet. Genoemd werden onder andere huiswerkbegeleiding en bijles voor alle kinderen, voorlichting op voortgezet onderwijs en preventieve projecten rond jongeren en schulden. In het coalitieakkoord is geld vrijgemaakt om mobiliteit voor iedereen te stimuleren (fietslessen en fiets in U-pas). In het voorjaar van 2019 komen we met een separaat voorstel hiervoor.

Communicatie en participatie

Verschillende partners en ervaringsdeskundigen in de stad zijn meegenomen in de uitkomsten van de MER. Zij hebben meegedacht over bovenstaande voorstellen. De komende maanden gaan we in gesprek met de stad als voorbereiding op een nieuwe nota voor de armoede- en schuldenaanpak. Daarnaast communiceren wij per armoederegeling proactief naar inwoners die hier mogelijk gebruik van kunnen maken. Dit gebeurt zoveel mogelijk met gerichte communicatie. Ook hebben we er oog voor dat mensen die moeilijk rondkomen niet in regelingen denken en soms een hoge drempel ervaren om aan te kloppen voor hulp. Daarom werken we aan een zo duidelijk mogelijke algemene boodschap waar mensen terecht kunnen als zij moeilijk rondkomen, verlagen we drempels en maken aanvragen zo makkelijk mogelijk. Een voorbeeld hiervan is de nieuwe U-pas verordening. Deze verordening hebben we beschreven in begrijpelijke taal en hebben de inwoners als uitgangspunt genomen. Dit is voor het eerst dat de gemeente Utrecht op deze manier een verordening heeft opgesteld. Waar we kunnen, maken we in de communicatie over één regeling een verbinding naar extra hulp vanuit een ander onderdeel van de armoede-aanpak. Hierbij maken we gebruik van gedragsinzichten en werken we samen met partners.

---

¹ Raadsbesluit van 22 december 2016

Burgemeester en Wethouders

Datum 20 september 2018
Ons kenmerk 5344545

Iedereen kan rondkomen

Met deze extra inzet zetten we een belangrijke stap richting ons doel dat alle inwoners van Utrecht kunnen rondkomen en daardoor kunnen meedoen in de samenleving. De voorstellen dragen bij aan het verminderen van de armoedeval. We hebben specifieke aandacht voor groepen die het moeilijker hebben. We zien ook dat het voor sommige groepen lastig blijft om rond te komen door veranderingen in het inkomensbeleid van het Rijk. Daarom blijven we, samen met inwoners, ervaringsdeskundigen, maatschappelijke en commerciële partners, werken aan dat iedere inwoner zich volwaardig deelnemer voelt in de samenleving en voeren we een gezamenlijke lobby over onze ervaringen richting het Rijk.

Wij gaan ervanuit u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,